

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-512-9-29>

**MODERN TRENDS IN THE PREPARATION OF FUTURE
PRIMARY SCHOOL TEACHERS FOR EDUCATIONAL WORK**

**СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНЬОГО
ВЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ ДО ВИХОВНОЇ РОБОТИ**

Shanskova T. I.

*Doctor of Pedagogical Sciences,
Associate Professor,
Head of the Department of Primary
Education and Culture of Professional
Language
Zhytomyr Ivan Franko State University
Zhytomyr, Ukraine*

Шанскова Т. І.

*доктор педагогічних наук, доцент,
завідувач кафедри початкової освіти
та культури фахової мови
Житомирській державній
університет імені Івана Франка
м. Житомир, Україна*

В умовах модернізації системи вищої педагогічної освіти в Україні суттєво змінюються напрями, зміст і сутність професійної підготовки вчителя початкових класів до здійснення виховної роботи. У Концепції Нової української школи зазначено, що метою виховання є цілісна всебічно розвинена особистість, здатна до критичного мислення, патріот з активною позицією, інноватор, здатний змінювати навколишній світ та навчатися впродовж життя. Нова українська школа буде формувати ціннісні ставлення і судження, які є базою для щасливого особистого життя та успішної взаємодії з суспільством. Важливе значення надається аксіологічному аспекту виховання дітей [1].

В останні роки у зв'язку з агресією росії проти нашої держави необхідне упровадження в майбутню професійну діяльність вчителя початкових класів психолого-педагогічних концепцій формування

самодостатнього громадянина-патріота України, гуманіста й демократа, готового до виконання громадянських і конституційних обов'язків, до успадкування духовних і культурних надбань українського народу, досягнення високої культури взаємин, формування активної громадянської позиції, утвердження національної ідентичності громадян на основі духовно-моральних цінностей українського народу, національної самобутності [2].

Проблему виховання особистості на цінностях широко досліджують науковці та практики. В науці й освіті поширюється аксіологічний підхід як аспект методології виховання особистості. Так, О. Савченко окреслює виховний потенціал початкової освіти [3], О. Сухомлинська розкриває загальні тенденції та індивідуальний пошук духовно-морального виховання на основі християнських і моральних цінностей [4], Цілісну концепцію ціннісно-сміслового змісту виховання в Україні розвинули І. Бех, К. Журба, С. Кириленко, Л. Корецька, І. Шкільна та ін. [5].

Проблемі підготовки майбутніх учителів початкових класів, зокрема до виховної роботи, приділена вимога відомих вчених-педагогів сучасності (І. Бех, О. Дубасенюк, О. Кучерявий, О. Отич, О. Савченко та ін.). Як носій суспільних цінностей та виховного досвіду людства вчитель початкової школи має спиратися на систему вимог до виховної роботи молодших школярів, які викладені в державних документах.

У Професійному стандарті вчителя закладу загальної середньої освіти наголошено на важливості формування культури здорового способу життя здобувача освіти, створення умов для забезпечення його гармонійного фізичного та психічного розвитку, добробуту; створення безпечного, вільного від насильства й цькування освітнього середовища, у якому забезпечено атмосферу довіри; плекання в здобувачів освіти любові до рідного краю, відповідального ставлення до довкілля; утвердження людської гідності, чесності, милосердя, доброти, справедливості, співпереживання, взаємоповаги і взаємодопомоги, поваги до прав і свобод людини, здатності до конструктивної взаємодії здобувачів освіти між собою та з дорослими; формування в здобувачів освіти, громадянської активності та стійкості, патріотизму, поваги до культурних цінностей українського народу, його історико-культурного надбання і традицій, державної мови; формування української національної та громадянської ідентичності, готовності до захисту незалежності й територіальної цілісності України, конституційних засад державного ладу, національних інтересів і суспільно-державних (національних) цінностей України; формування готовності здобувачів освіти виявляти свою громадянську позицію, що передбачає вміння аналізувати суспільне життя й ідентифікувати себе з українською нацією, суспільством, обстоювати права й свободи українського

народу, готовності бути залученими до діяльності у сфері безпеки та оборони України [6, с. 6].

Сучасна професійна підготовка майбутнього вчителя початкових класів до проведення виховної роботи передбачає ознайомлення здобувачів вищої освіти із сучасними світовими та вітчизняними психолого-педагогічними теоріями і концепціями виховання дитини у школі першого ступеня, ґрунтовну підготовку до організації процесу виховання молодших школярів, партнерської взаємодії у виховному процесі, формування гуманістичного стилю педагогічного спілкування та взаємодії у процесах виховання молодших школярів, стимулювання їхньої ініціативи, самостійності суджень, критичності мислення, моральних почуттів, їхньої причетності до того, що відбувається у класі.

Важливим є актуалізація активного й відповідального ставлення до власної ролі вчителя в організації процесів виховання молодших школярів; формування стійкої потреби і мотивації до постійного удосконалення власних професійних знань, виховних умінь та навичок завдяки моделюванню фрагментів виховних заходів, включенню в ситуації професійної спрямованості; набуттю професійної майстерності у процесі застосування засвоєних теоретичних фахових знань, відповідних умінь і практичних навичок під час педагогічної практики та в процесі подальшої самоосвіти й самовдосконалення; виховання відповідального ставлення до результатів своєї професійної діяльності.

У контексті зазначеного вище можемо зробити висновок, що у процесі професійної підготовки майбутніх вчителів початкових класів відбувається формування їхньої виховної компетентності, складовими якої є знання основних категорій, закономірностей й рушійних психологічних механізмів процесу виховання та самовиховання зростаючої особистості; зміст, принципи, форми й методи організації виховного процесу в початковій школі; особливості позакласної та позашкільної виховної роботи, педагогічної співпраці з батьками молодших школярів; уміння і практичні навички – застосування у власній виховній діяльності провідних форм, методів й засобів виховання молодших школярів; досвід проектування ефективних напрямів виховання дітей в початковій школі на засадах загальнолюдських і національних цінностей народу; планування та аналізування виховної роботи, здійснення корекції поведінки учнів початкових класів, володіння навичками формування виховного середовища в початковій школі; сприяння самовихованню та саморозвитку молодших школярів; комунікативні уміння і навички здійснення, аналізу й прогнозування ефективності педагогічної взаємодії усіх учасників виховного процесу в початковій школі на засадах дитиноцентризму, співпраці,

співтворчості; сформована автономія та відповідальність через розвиток педагогічного мислення, творчу активність, самостійне вдосконалювання рівня організації виховного процесу в початковій школі.

Література:

1. Програма «Нова українська школа» у поступі до цінностей. Режим доступу: <https://ipv.org.ua/prohrama-nova-ukrainska-shkola/> (дата звернення 12.12.2024).

2. Концепція національно-патріотичного виховання дітей і молоді в системі освіти України до 2025 року. Наказ МОН України 6 червня 2022 року N 527 Режим доступу: <https://nus.org.ua/news/mon-zatverdylo-povu-kontseptsiyu-patriotichnogo-vyhovannya/> (дата звернення 12.12.2024).

3. Савченко О. Я. Виховний потенціал початкової освіти : [посіб. для вчителів і методистів почат. навч.]. Вид. 2-ге, доп. і перероб. К. : Видав. Богданова А. М., 2009. 225 с.

4. Сухомлинська О. В. Духовно-моральне виховання дітей та молоді: загальні тенденції й індивідуальний пошук. Київ, 2006. 43 с.

5. Ціннісні орієнтири сучасної української школи. Київ : Міністерство освіти і науки України, 2019. 63 с.

6. Професійний стандарт «Вчитель закладу загальної середньої освіти» Наказ МОН України 29.08 2024 року N 1225. Режим доступу: https://osvita.ua/doc/files/news/929/92993/646-ilovepdf_merged_1.pdf (дата звернення 12.12.2024).